

Stortinget 10. mai 1993
Debatten om Langtidsprogrammet

Med forbehold om endringer

Statsminister
Gro Harlem Brundtland.

President!

Vi står foran store oppgaver i den perioden Langtidsprogrammet dekker. Vi skal få ned den høye arbeidsledigheten. Vi skal sikre Folketrygdens økonomi. Inn i neste århundre vil det bli stadig flere eldre og dermed færre yrkesaktive til å finansiere pensjonene. Det blir flere av de eldste eldre, som trenger omsorg og pleie. Vi må være i stand til å ta i bruk nye behandlingsmuligheter innen helsevesenet. Vi må bruke mer midler til å sikre barn og unge omsorgstilbud og utdanning. Og vi har store oppgaver når det gjelder å ta vare på miljøet. Regjeringen har i Langtidsprogrammet lagt opp en helhetlig politikk for å kunne møte disse oppgavene.

Skal vi lykkes, kreves det noe mer av oss alle. Det kreves at vi tar ansvar. Da må vi som har arbeid og inntekt vise solidaritet med de som er ledige. Det er dette Regjeringen har lagt til grunn for den politikk som er ført - og det er dette som er grunnlaget i solidaritets-alternativet vi nå har lagt fram for Stortinget.

Innstillingen fra finanskomiteen viser at det ikke finnes noe samlet alternativ til Regjeringens opplegg i denne salen. Verken når det gjelder økonomisk politikk, sysselsetting eller velferd. Aldri før har den borgerlige splittelsen vært større.

Men - president - innstillingen viser også at det ikke er gitt at Arbeiderpartiet kan samle flertall bak en slik linje i neste periode. Viljen til å ta ansvar for forsvarlige og helhetlige løsninger er ikke det som er mest fremtredende i denne innstillingen.

President.

Gjennom de siste årene er det lagt et solid fundamentet for å få ledigheten ned. Og kampen mot ledigheten er samtidig en kamp for å sikre velferdsordningene.

Regjeringens fremste mål er å få redusert arbeidsledigheten. Den viktigste oppgaven i programperioden er derfor å styrke grunnlaget for en varig styrking av sysselsettingen. De unge må føle trygghet for at de vil få utdanning og arbeid. Vi vil ikke ha et samfunn der ungdommen opplever at døra til arbeidslivet er stengt. Ingenting er viktigere for tryggheten, for selvrespekten og for hverdagen for den enkelte, enn å ha en jobb å gå til.

Ledigheten bidrar også mer enn noe annet til en skjev fordeling av levekår. Det viser bl.a. den rapporten som nylig ble lagt fram av det regjeringsoppnevnte levekårsutvalget, og som vi vil komme nærmere tilbake til i Revidert Nasjonalbudsjett.

For å utvikle et tryggere og mer rettferdig samfunn med tro på framtiden, og der alle skal bruke sine evner og krefter, må vi fortsatt gjennom krevende omstillinger. Vi må være i stand til å foreta omprioriteringer og omfordelinger innenfor de grensene hensynet til miljøet setter.

Langtidsprogrammet viser at vi kan klare det. Men det er liten tvil om at det blir krevende.

Jobben blir også vanskeligere ved at verdensøkonomien er inne i en alvorlig nedgang, som nå har vart to-tre år. Internasjonalt har ledigheten økt kraftig, og nedgangen har også rammet store deler av norsk økonomi. Det er liten trøst i at ledigheten er høyere i våre naboland enn hos oss, men det viser oss hvilken utfordring det er å få ledigheten ned, og at de enkle løsningene ikke finnes.

Derfor har Regjeringen satset på bred front, med mange virkemidler. Det inntektspolitiske samarbeidet er en grunnpilar i denne satsingen. Dette har gitt moderate

lønnstillegg og lav prisstigning. Sammen med tiltak rettet direkte mot næringslivet, særlig den omfattende næringspolitiske pakken som ble lagt fram før jul, med bl.a. lavere arbeidsgiveravgift, har det inntektspolitiske samarbeidet bidratt til en klar bedring i konkurranseevnen.

Vi har brukt statsbudsjettet meget aktivt for å motvirke nedgangen i sysselsettingen i store deler av næringslivet. Rentene er gått kraftig ned og er nå lavere enn i de aller fleste andre europeiske land. I Revidert nasjonalbudsjett vil Regjeringen foreslå rentenedsettelse i statsbankene.

Den økonomiske politikken de siste årene er en viktig forklaring på rentenedgangen og på at vi greidde oss langt bedre enn våre naboland gjennom den europeiske valutakrisen i fjor høst. I motsetning til Sverige og Finland blir vi ikke tvunget til å gjennomføre omfattende nedskjæringer i velferdsordningene.

Vi vil satse på solidaritetsalternativet også framover. En solidarisk inntektspolitikk skal sikre fortsatt lav kostnads- og prisvekst. Omprioriteringer fra overføringer på statsbudsjettet til aktive tiltak vil styrke sysselsettingen og sette oss i stand til å bygge ut vårt skole- og utdanningssystem videre, til å bedre vår helse- og sosialomsorg, til en aktiv miljøpolitikk og til en videre opprusting og utbygging av våre kommunikasjoner. Samtidig skal vi fortsatt ta vare på Folketrygden som det viktigste elementet i vårt velferdssamfunn. Dette blir en særlig utfordring inn i neste århundre, når antallet pensjonister vil begynne å øke sterkt.

I vårt solidaritetsalternativ må alle bidra. De med de høyeste formuene må betale litt mer skatt. De bedriftene som ser seg i stand til å betale svært høye lønninger til enkelte ansatte bør også kunne yte litt ekstra til fellesskapet. Dette er bakgrunnen for at vi vil foreslå et tillegg til arbeidsgiveravgiften for lønnsutbetalinger over rundt 600 000 kroner.

Det er riktig som representanten Kristin Halvorsen i

formiddagens debatt påpekte at summen av det arbeid som utføres i dag ikke er større enn det var for 20 år siden. Samtidig er det i dag rundt 400.000 flere personer i yrkesaktivt arbeid. Slik sett kan det sies at vi har delt på arbeidet. Men skal denne kursen føres videre, forutsetter det en klart større økonomisk vekst enn det som er lagt til grunn i Langtidsprogrammet, om ikke hver og en av oss skal gå kraftig ned i inntekt.

Det er også riktig at de framskrivinger som er gjort i Langtidsprogrammet gir som resultat en klar økning i det totale private forbruk. Men det må ikke tolkes slik at den enkelte kan forvente å øke sitt forbruk. Nei, de fleste av oss må belage seg på å klare seg med den kjøpekraft man har. Det private forbruket vil øke først og fremst fordi vi blir flere i arbeid, vi blir flere pensjonister med større pensjonsutbetalinger og fordi enkelte i dag har et lavt privat forbruk som følge bl.a. av gjeldsproblemer.

Skal SV's politikk bli troverdig, må SV klargjøre forutsetningene og premissene for partiets politikk om å dele på arbeidet. Hvis SV går inn for at vi som er i arbeid deler inntekten vår med dem som skal få arbeid, kan SV's forslag ha noe for seg, men jeg er usikker på om det er det SV faktisk mener.

President.

Selv i den vanskelige perioden vi har bak oss, med økonomiske tilbakeslag, har vi greidd å videreutvikle velferdssamfunnet. Det er ikke slik enkelte hevder at vi har hatt reformpause.

Det er gjennomført en storstilt barnehageutbygging. Den betalte fødselspermisjonen er mer enn fordoblet på 6 år. Aldri før har så mange fått plass i høyere utdanning. Vi har satset store ressurser på skolesektoren og på helse- og omsorgstilbud. Vi har greidd å bevare folketrygden som bærebjelken i velferdssamfunnet. Det store flertallet av de eldre har økonomiske muligheter for en trygg og god alderdom. Det er et viktig trekk ved det norske samfunnet, som vi ønsker

å bevare.

Høyre står for en annen ideologi. Det bekreftes av innstillingen om Langtidsprogrammet. Der Arbeiderpartiet satser på fellesskapsløsninger, vil Høyre privatisere. Offentlige utgifter skal kraftig ned, og Folketrygden svekkes ved at tilleggspensjonene langt på vei tas bort. De skal i stedet dekkes gjennom skattefordeler ved private ordninger. Til syvende og siste er det likevel fellesskapet som må betale regningen.

Høyre ønsker å svekke statsbankenes rolle. Høyre ønsker ingen inntektsvekst i kommunene framover, til tross for at vi alle vet at behovene på helse- og omsorgssektoren øker. Det betyr at Høyre vil ha mer privat omsorg og lavere kvalitet på kommunale tjenester.

Høyres nedbygging av offentlig sektor skal som vanlig finansiere lavere skatter og avgifter. Høyre går alltid inn for det. Og de er de med høyest inntekter og formuer som skal få fordelene. Vi vet at formuene er svært skjevt fordelt, men Høyre vil ta bort formuesskatten og dermed sørge for store gevinster til de mest formuende. Og om ikke det skulle være nok: Inntektsskatten for dem med de høyeste inntektene skal også ned.

Dette er - president - ikke et opplegg som er egnet til å skape oppslutning om de omstillinger og endringer vi står foran. Skal vi lykkes, må vi føre en politikk som et bredt flertall kan oppleve som rimelig og rettferdig.